

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
_____ Волохова І.С. _____
“ ____ ” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності «Фінанси та кредит»

за темою:

Пряме оподаткування та його вплив на результати фінансово-господарської діяльності підприємств

Виконавець

студентка фінансово-економічного факультету
_____ Лонь Д. С. _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

_____ К.е.н., ст. викладач _____
(науковий ступінь, вчене звання)
_____ Мартинюк І. В. _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи дослідження системи прямого оподаткування підприємств	6
1.1 Сутність прямого оподаткування юридичних осіб	6
1.2 Історичний розвиток прямого оподаткування	12
1.3 Нормативно-правове регулювання справляння податків з юридичних осіб	16
Висновок до розділу 1	21
РОЗДІЛ 2. Дослідження впливу прямих податків на розвиток підприємницької діяльності	24
2.1 Аналіз динаміки надходжень прямих податків до Зведеного бюджету України, 2012-2016 рр.	24
2.2 Вплив прямих податків на розвиток підприємницької діяльності в Україні, 2012-2016рр.	38
2.3 Вплив прямого оподаткування на підприємницьку діяльність в Одеському регіоні, 2012-2016 рр.	46
Висновок до розділу 2	51
РОЗДІЛ 3. Вдосконалення системи прямого оподаткування в Україні	54
3.1 Зарубіжний досвід у сфері прямого оподаткування та можливості його застосування в Україні	54
3.2. Напрями вдосконалення системи прямого оподаткування в Україні	60
Висновок до розділу 3	67
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ДОДАТКИ	78

ВСТУП

Податкова система в кожній державі є одним із найважливіших регуляторів соціально-економічного розвитку. Здійснюючи податкову політику, держава за допомогою оптимального податкового навантаження на економіку може сприяти зростанню чи спаду господарської активності, регулювати тіньові процеси, створювати сприятливу кон'юнктуру ринку, умови для розвитку пріоритетних галузей економіки, реалізовувати соціальну політику.

Політика оподаткування багато в чому визначає не тільки регулярність та повноцінність податкових надходжень в бюджет, але й вектор розвитку фінансово-господарської діяльності підприємств. Найбільший вплив на фінансові результати підприємницької діяльності держава здійснює через систему прямого оподаткування, оскільки вагому частку витрат підприємств при оподаткуванні становить податок на прибуток та єдиний податок для тих, хто знаходиться на спрощеній системі оподаткування, а також інші прямі податки, що пов'язані як з веденням господарської діяльності, так і з витратами на робочу силу.

Необхідність запровадження ефективної системи прямого оподаткування в Україні диктується не тільки потенційними можливостями підприємницького сектору, але й нестабільним економічним станом в країні, яке потребує негайного врегулювання через прийняття виважених та обґрунтованих рішень щодо податкової політики для досягнення не тільки фіскальної забезпеченості бюджетів, а й стимулювання суб'єктів господарювання.

Значна увага проблемам прямого оподаткування була приділена у наукових працях та публікаціях таких вчених-економістів як Ф.Ф. Бутинця, М.Я. Дем'яненка, Г.Г. Кірейцева, Л.М. Кіндрацької, М.М. Коцупатрого, В.Б. Моссаковського, М.Ф. Огійчука, П.Т. Саблука, П.Я. Хомина, А.М. Поддєрьогіна, А.М. Соколовської та Л.Д. Тулуша. Однак недосконалість нинішньої системи оподаткування та постійні зміни податкового законодавства породжують нові проблеми в даній сфері. Одним із головних недоліків прямого оподаткування в Україні залишається його надмірний фіскальний характер та недостатність стимулюючих заходів та підтримки з боку держави суб'єктам господарювання, тому питання ефективної політики прямого оподаткування залишається відкритим.

Метою випускної роботи є дослідження основних тенденцій впливу системи прямого оподаткування на результати фінансово-господарської діяльності підприємств, а також розробка рекомендацій щодо удосконалення системи прямого оподаткування в Україні.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні завдання:

- 1) визначити сутність прямого оподаткування юридичних осіб;
- 2) розглянути історичний розвиток прямого оподаткування;
- 3) дослідити нормативно-правове регулювання справляння податків з юридичних осіб;
- 4) проаналізувати динаміку надходження прямих податків до Зведеного бюджету України протягом 2012-2016 рр.;
- 5) провести аналіз впливу прямих податків на розвиток підприємницької діяльності в Україні протягом 2012-2016 рр.;
- 6) проаналізувати вплив прямих податків на підприємницьку діяльність в Одеській області протягом 2012 -2016 рр.;
- 7) розглянути зарубіжний досвід у сфері прямого оподаткування підприємств;
- 8) запропонувати шляхи удосконалення діючої системи прямого оподаткування в Україні.

Об'єктом випускної роботи є процес справляння прямих податків з юридичних осіб.

Предметом дослідження виступає теоретичний та методичний комплекс розробок щодо системи прямого оподаткування та його впливу на фінансові результати підприємницької діяльності.

При дослідженні в залежності від конкретного завдання та поставленої мети використовувалися розрахунково-аналітичні методи, методи порівняння, теоретичного і логічного узагальнення, статистичного аналізу та графічні методи відображення результатів досліджень.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі нормативно-правові акти, підручники, учбові посібники, статті вітчизняних та зарубіжних науковців питань прямого оподаткування підприємств, матеріали науково-практичних

конференцій, статистичні дані Державної казначейської служби України, Державної фіскальної служби України та Міністерства фінансів України. Основою для проведення розрахунків слугували дані річної податкової та статистичної звітності Державної служби статистики України.

Випускна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. Загальний обсяг випускної роботи становить 87 сторінки, основний обсяг 76 сторінок. Матеріали випускної роботи містять 1 таблицю, 19 рисунків та 11 додатків. Список використаних джерел з 48 найменувань на 5 сторінках.

ВИСНОВКИ

На сьогодні в Україні податкова система зазнає значних змін внаслідок руху до наближення європейського податкового законодавства та загальної євроінтеграції. Нововведення включають в себе як скорочення кількості податків, зміну ставок та груп платників податків, так і порядок адміністрування податків, його спрощення та переведення в електронний режим.

Однією із особливостей більшості розвинутих країн є переважання в структурі податкових надходжень прямих податків, оскільки вони стягуються безпосередньо з доходів. Саме тому такий розподіл податкових надходжень вважається більш справедливим. На сьогодні в структурі Зведеного бюджету України переважають непрямі податки. Такий стан свідчить про низький економічний розвиток країни, значний податковий тягар на населення, а також низьку податкову культуру, враховуючи, що на першому місці серед податкових надходжень знаходиться податок на додану вартість, який є одним із найбільш корумпованих.

Враховуючи результати розрахунку податкового навантаження підприємств в Одеській області, можна сказати, що в цілому рівень податкового навантаження, особливо в частині податку на прибуток, за останні роки знизився. Хоча і спостерігається, зокрема у 2014 році, різке збільшення суми збитку, який отримали підприємства по області після оподаткування, що могло бути викликано в першу чергу нестабільною політичною ситуацією в країні, яка зумовила значну інфляцію.

Розглядаючи систему прямого оподаткування в Україні, можна сказати, що спостерігаються позитивні зрушення, однак і до сьогодні однією із основних проблем постає переважаючий її фіскальний характер, що стримує потенційний розвиток підприємницького сектору економіки. Політика прямого оподаткування повинна бути направлена не тільки на виконання та перевиконання планових показників податкових надходжень, але й на стимулювання розширення діяльності суб'єктів господарювання, їх заохочення до реалізації фінансово-господарської діяльності в національно-стратегічних галузях економіки України, тобто в тих сферах, які особливо потребують державної підтримки та, які є і можуть стати спеціалізацією національної економіки на світовому ринку. Вирішення даної

проблеми може бути реалізовано через надання окремих пільг, враховуючи досвід таких зарубіжних країн, як Японії, у якій законослухняним платникам податків надається право на «синю декларацію», Франції, де для новостворюваних підприємств промислового і торгівельного профілю встановлено пільговий період звільнення від податку на прибуток (повністю - в перші два роки; на 75% - на третій рік; 50% - на четвертий; на 25% - на п'ятий рік), а також США, де основна частина податкових пільг надається з метою підтримки довгострокового економічного зростання, а не для вирішення вузькогалузевих, соціальних завдань.

Значною перешкодою, яка гальмує розвиток підприємницького сектору є також постійні зміни податкового законодавства, для подолання якої необхідна оперативна підтримка та інформування суб'єктів господарювання податковими органами для координації фінансово-господарської діяльності підприємств та недопущення ухилень або помилок при сплаті податків через недостатню обізнаність щодо нових змін. Постійні зміни в законодавстві також виступають негативним фактором тому, що породжують недовіру населення до влади та зникнення відчуття стабільності і впевненості у майбутньому.

Проаналізувавши проблеми та недоліки у системі прямого оподаткування відносно підприємницької діяльності, можна запропонувати наступні шляхи їх подолання:

- 1) ефективно структурувати систему оподаткування на користь прямого оподаткування майна, капіталу, землі;
- 2) стимулювати інвестиційну діяльність, а також направлення коштів на переоснащення основних засобів та інноваційну діяльність шляхом запровадження надання податкових пільг тим групам платників, які забезпечують реалізацію інвестиційних програм загальнонаціонального характеру за умови здійснення податковими органами контролю щодо цільового використання таких пільг задля підвищення ефективності державної підтримки підприємницькому сектору та попередження великих втрат бюджету;
- 3) усунути недоліки організаційного та методичного характеру адміністрування прямих податків;
- 4) стимулювати підприємницькі структури за своєчасність, повноту та

достовірність інформації, наданої податковим службам про результати діяльності шляхом надання податкових канікул, звільнення від надмірних перевірок, лібералізація податкового контролю.

Отже, питання побудови ефективної та адекватної умовам сьогодення системи оподаткування завжди було і залишається актуальним. Адже оптимально налагоджена система оподаткування має виконувати не тільки фіскальну функцію, але і стати потужним стимулом для розвитку економіки, комфортного ведення бізнесу та покращення інвестиційного клімату в країні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Л. М. Демиденко, Ю. Л. Субботович. Податкова система – К: Центр учбової літератури, 2012. – 184 с.
2. Левочкин С. О. Податкова структура в Україні та шляхи її вдосконалення // Економіка України. – 2012. – №8. – с. 22–27.
3. Маркс К., Енгельс Ф. Походження сім'ї, приватної власності і держави: збір. соч. / К. Маркс, Ф. Енгельс. - 2-е вид. - Т. 21. - М., 1995. - 171 с.
4. Соколовська А. М. Податкова політика в Україні у контексті її впливу на розвиток економіки / А. М. Соколовська // Фінанси України. – 2006. – № 9. – с. 65-81.
5. Іванов, Ю. Б. Податкова система : підручник / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, О. М. Десятнюк. – К. : Атіка, 2012. – 918 с.
6. Лебедзевич Я.В. Податкова система : навч.-метод, посібник для самостійного вивчення дисципліни / Я.В. Лебедзевич. - Житомир : ЖДТУ, 2012. - 272 с.
7. Податковий кодекс [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://sfs.gov.ua/nk/spisok1/>.
8. Білик А.Г., Золотько О.М. Податкова система України.- К.,2012. – 250 с.
9. Ярошенко Ф.О., Павленко В.Л., «Історія податків та оподаткування в Україні: Навчальний посібник» - Ірпінь: Академія ДПС України, 2002р. – 240с.
10. Соколовська А. М. Податкова система держави: теорія та практика становлення: автореф. дис. ... докт. екон. наук : 08.04.01 / Соколовська Алла Михайлівна ; Київ. Нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 2002. – 32 с.
11. Рамазанова Б. К. Наукові підходи до економіко-правовій природі податків / Б. К. Рамазанова // Практика громадського розвитку. – 2014. – 172с.
12. Глухова В. І. Питання реформування податкової системи України / В. І. Глухова, О. М. Борисенко, Ю. В. Чиж // Вісник КДПУ імені Михайла Остроградського. – 2008. – Вип. 1 (48). – с. 116–119.

13. Сосокін О. Трансформація податкової системи в контексті формування сучасної економічної моделі України / О. Соскін // Економічний часопис-XXI. – 2012. – № 3–4. – с. 7–14.

14. Кошук Т. Прагматика формування та реалізації фіскальної політики в Україні / Т. Кошук // Журнал Європейської економіки. – 2008. – Т. 7. – № 2. – с. 257–272.

15. Бечко П. К. Податкова система : навч. посібник / П. К. Бечко.– К. : Центр навчальної літератури, 2013. – 368 с.

16. Воробйов Ю. М. Податкова система України: історія становлення та перспективи розвитку / Ю. М. Воробйов // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2014. – № 3. – с. 6–10.

17. Атаманчук Н. І. Місцеві податки і збори в Україні: сучасний стан та перспективи реформування / Н. І. Атаманчук, Д. В. Процюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2015. – Вип.31. – с. 102–105. – (Серія : Право).

18. Теремецький В. І. Роль Конституції України в регулюванні податкових відносин / В. І. Теремецький // Конституція України – основа розбудови правової демократичної соціальної держави та формування правової системи : матеріали всеукраїнської наук.- практ. конф. (Харків, 23–24 червня 2013 р.). – Х. : Право, 2013. – с. 394–397.

19. Конституція України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

20. Місцеві податки і збори як фінансова основа місцевого самоврядування (вітчизняний і зарубіжний досвід) / С. Е. Острович // Порівняльно-правові дослідження. – 2012. – № 2. – с. 107–112.

21. Кमितь В. М. Правові колізії у податковому законодавстві України та шляхи їх усунення / В. М. Кमितь // Науковий вісник національного університету ДПС України (економіка, право). – 2015. – № 1 (48). – с. 209– 215.

22. Про схвалення Стратегії реформування податкової системи : Розпорядження КМУ : від 23 грудня 2012 р., № 1612-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1612-2012-%D1%80>

23. Податкова система : навч. посіб. [Електронний ресурс] / за заг. ред. В. Л. Андрущенко. - К.: «Центр учбової літератури», 2015. -416 с. - Режим доступу: http://culonline.com.ua/Books/Podatкова%20sistema_Andrushenko.pdf
24. Виконання Державного бюджету України [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>
25. Захаркіна Л. С. Роль і місце податкових надходжень у структурі зведеного бюджету України / Л. С. Захаркіна // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. — 2016. — № 19. — с. 125–129.
26. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
27. Лист ДФС України від 18.01.2016 № 1626/7/99-99-19-02-02-17 "Про зміни в оподаткуванні податком на прибуток підприємств у 2016 році" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/zagalnoderjavni-podatki/podatok-na-pributok-pidpri/listi-dps/print-232638.html>
28. Господарський Кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
29. Іванов Ю.Б., Єськов О.Л. Сучасне оподаткування: мотиваційний аспект : монографія. – Х. : ВД «ИНЖЕК», 2010. – 328 с.
30. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minfin.gov.ua>.
31. Пенсійний фонд України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.pfu.gov.ua>
32. Рейтинг ведення бізнесу [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://russian.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2016>
33. Хомутенко В.П. Фрагментарний аналіз механізму дії регулюючої функції податку на прибуток підприємств в Україні / В.П. Хомутенко, А.В. Хомутенко. — № 1. — 2017. — с. 5—17.
34. Довгалюк В.І., Ярмоленко Ю.Ю. Податкова система: навч. посібник. - К: Центр учбової літератури, 2014. - 360 с.

35. Прямі податки в США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/arkchiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/usa/>
36. Пряме оподаткування Японії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/print-56582.html>
37. Система оподаткування Канади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/arkchiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/canada/>
38. Ткаченко Н.М. «Податкові системи країн світу та України», - К: Алерта 2014р. – 538с.
39. Дорош Н.І. Податкова система України і розвинутих зарубіжних країн (порівняльний аналіз) // Фінанси України . – 2015. - №6. – с. 75 – 82.
40. Мартиненко В.Л. Податкова політика в Україні та її вдосконалення з метою активізації інвестиційної діяльності // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. – с. 46–50.
41. Соколовська А.М. Податкова політика в Україні у контексті її впливу на розвиток економіки // Фінанси України. - 2006. - №9 - С.65-81.
42. Олійник О.В., Філон І.В. Податкова система: навч. посібник. - К: Центр навчальної літератури, 2013. – 456 с
43. Система оподаткування Німеччини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.intercompanysolutions.com/німецька-система-оподаткування/>
44. Шлафман Н. Л. Реформування податкової системи України в контексті адаптації досвіду розвинених країн [Електронний ресурс] / Н. Л. Шлафман, М. П. Волохова // Економічні інновації. - 2013. - № 52. - С. 211-216. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecinn_2013_52_23
45. Цимбалюк І. О. Реформування прямого оподаткування як складової податкової системи України / І. О. Цимбалюк // Матеріали 6-ї.наук.-практ. конференції "Динаміка та сучасна наука" (7-15 липня 2010 року). - К: 2010. - 2010: матеріали 6-ї.наук.-практ. конференції, 7-15 липня 2010 р., Софія / відп. ред. Мілко Тодоров Петков. - Софія, 2014. - Т. 4. - с. 39-41.

46. Озерчук О. В. Фіскальна ефективність прямих податків в Україні та фактори, що на неї впливають [Електронний ресурс] / О. В. Озерчук Л. Б. Райнова // Інвестиції: практика та досвід. Сер. : Економічна наука. - 2014. - №8. - С. 87-92. - Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2014/19.pdf

47. Сергеев Д. А. Реформування прямого оподаткування у процесі вдосконалення податкової системи України [Електронний ресурс] / Д. А. Сергеев // Всеукраїнська науково-практична конференція молодих учених та студентів «Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти» (22 квітня 2016 року). - Харків: ХНЕУ, 2016 - С.309-313. - Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12359/36/36.pdf>

48. Молодецька О.М. Трансформація податкової системи України [Електронний ресурс] / О.М. Молодецька, Л.А. Буркова, Т.В. Семеняка // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Сер. : Економіка і суспільство. - 2016. - №2. - С. 710-714. - Режим http://www.economyandsociety.in.ua/journal/2_ukr/126.pdf